

Skadeforsikring KOMBINERT NÆRINGSLIV 614-03, gyldig fra 01.02.2016

Erstatter vilkår 614-02 av 01.09.2014

INNHold

1.	Generelt for forsikringen	4
1.1	Innledende bestemmelser.....	4
1.2	Hvem forsikringen gjelder for	4
1.3	Hvor forsikringen gjelder	4
2.	Bygningsforsikringen omfatter	5
2.1	Bygning spesifisert i forsikringsbeviset	5
2.2	Investeringer og nyanskaffelser	5
2.3	Riving, rydding og fjerning av verdiløse rester	5
2.4	Påbud fra offentlig myndighet	5
2.5	Ekstrautgifter på grunn av prisstigning.....	6
2.6	Hva som ikke er omfattet av forsikringen	6
3.	Ansvarsforsikring - huseieransvar.....	6
3.1	Hva ansvars-forsikringen omfatter	6
3.2	Forsikringen omfatter ikke ansvar	7
3.3	Sikkerhets-forskrifter	7
3.4	Forsikringssum	8
3.5	Egenandel.....	8
3.6	Sikredes plikter ved skadetilfelle.....	8
3.7	Behandling av erstatningskrav	9
3.8	Regress	9
4.	Særskilte vilkår/utvidelser på bygning.....	9
4.1	Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	9
4.2	Utvidet bygningsglass	9
4.3	Husleietap.....	10
5.	Maskin-, inventar- og løsøreforsikring.....	10
5.1	Generelt om maskin-, inventar- og løsøreforsikringen	10
5.2	Indirekte skade	10
5.3	Penger og verdipapirer	10
5.4	Glass, innvendig glass, montre skilt etc.	10
5.5	Skade på leide lokaler ved innbrudd, hærverk og tyveri	10
5.6	Modeller, mønstre og former etc.....	11
5.7	Rekonstruksjon	11
5.8	Investeringer og nyanskaffelser	11
5.9	Riving, rydding og fjerning av verdiløse rester	11
5.10	Hva som ikke er omfattet av forsikringen	11
6.	Særskilte vilkår/utvidelser på maskin-, inventar- og løsøredekning	11
6.1	Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	11
6.2	Avbrudd bedrift	11

6.3	Utvidet bygningsglass	11
6.4	Bygningsmessig tilleggsinnredning	12
6.5	Utvidet avbrudd lønn	12
6.6	Hva som ikke er omfattet av forsikringen	12
7.	Vareforsikring	13
7.1	Generelt om vareforsikring	13
7.2	Hva forsikringen ikke omfatter	13
8.	Særskilte vilkår/utvidelser på vareforsikring	13
8.1	Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	13
8.2	Fryste varer	13
9.	Hvilke skader som erstattes	13
9.1	Definisjon av skade	13
9.2	Brann og eksplosjon	13
9.3	Lynnedslag og elektrisk fenomen	14
9.4	Vann og annen væske	14
9.5	Snø	14
9.6	Tyveri, ran og hærværk	14
9.7	Naturskade	15
9.8	Andre skader	15
10.	Erstatningsoppgjør	15
10.1	Generelt	15
10.2	Bygning – reparasjon/ gjenoppbygging	16
10.3	Bygning – kontantoppgjør	17
10.4	Bygning – påbud	17
10.5	Bygning – prisstigning	17
10.6	Bygning – Husleietap	18
10.7	Maskiner, inventar og løsøre – gjenanskaffelse og reparasjon	18
10.8	Maskiner, inventar og løsøre – kontant oppgjør	18
10.9	Varer	18
10.10	Avbrudd	19
10.11	Aldersfradrag	19
10.12	Egenandel	20
10.13	Skjønn	20
11.	Identifikasjon og endring av risiko	20
11.1	Identifikasjon	20
11.2	Risikoendring	21
12.	Sikkerhetsforskrifter	21
12.1	Drift og vedlikehold	21
12.2	Brann	21
12.3	Lynnedslag og elektrisk fenomen	22
12.4	Vann-, væske- og frostskaider	23
12.5	Snø	23
12.6	Tyveri, ran og hærværk	23
12.7	Datarom og –utstyr	23
12.8	Programvare og data	24

13.	Sikkerhetsforskrifter som gjelder når det er gjort rabatterende tiltak	24
13.1	Termografering	24
13.2	Automatisk brannalarmanlegg	24
13.3	Innbruddsalarm	24

1. GENERELT FOR FORSIKRINGEN

1.1 Innledende bestemmelser	<p>Forsikringsavtalen med Nemi Forsikring AS, heretter kalt Selskapet, består av</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forsikringsbeviset • Særskilte vilkår angitt i forsikringsbeviset • Sikkerhetsforskrifter • Dette vilkåret – KOMBINERT NÆRINGSLIV 614-03 • Vilkår for Naturskade 100 • Generelle vilkår Skadeforsikring • Andre bestemmelser gitt i, eller med hjemmel i, lov eller forskrift • Særskilt nevnes: • LOV-1989-06-16-69 om forsikringsavtaler (heretter kalt FAL) • LOV-2005-06-10-44 om forsikringsvirksomhet <p>Teksten i forsikringsbeviset gjelder foran forsikringsvilkårene. Produktvilkåret gjelder foran Generelle vilkår. Forsikringsbeviset, forsikringsavtalen og forsikringsvilkårene gjelder foran lovbestemmelser som kan fravikes. Er det inngått avtaler utover standardvilkåret, vil dette fremgå av forsikringsbeviset.</p> <p>Hva forsikringen omfatter er beskrevet i forsikringsbeviset, dette gjelder både hva som er forsikret og forsikringssummer. Er det ikke nevnt i forsikringsbeviset, er det ikke omfattet</p>
1.2 Hvem forsikringen gjelder for	<p>a. Sikrede Forsikringen gjelder for den som er nevnt i forsikringsbeviset.</p> <p>b. Medforsikret i fast eiendom Forsikringen gjelder til fordel for innehaver av tinglyst eiendomsrett, panterett eller annen tinglyst sikkerhetsrett i fast eiendom, jfr. FAL § 7-1(2). Dette gjelder kun ved tingforsikring</p> <p>Selskapet har tiltrådt «Felleserklæringen». Det innebærer at Selskapet forplikter seg til ikke å benytte forsikringsavtalelovens mulighet til å avskjære panthaver som medforsikret under forsikringsavtalen (kapittel 7) ved fast eiendom og bygg under oppføring med verdi under kr. 50 mill.</p> <p>c. Medforsikret i løsøre eller varer Forsikringen gjelder ikke til fordel for innehaver av panterett i løsøre eller varer, uten at det er utstedt pantattest fra Selskapet. FAL § 7-1, 3. ledd er fraveket.</p> <p>d. Andre medforsikrede Ting mottatt til bearbeiding, reparasjon, oppbevaring leiet eller lånt fra andre, er bare dekket når dette fremgår av forsikringsbeviset, eller når forsikringstakeren ved lov eller skriftlig avtale har forsikringsplikt, eller har overtatt risikoen.</p> <p>Selskapet kan med bindende virkning for medforsikrede endre avtalen eller la den opphøre.</p> <p>Ved skadeoppgjør kan Selskapet forhandle med forsikringstakeren og utbetale erstatning til ham med bindende virkning for medforsikrede, med mindre Selskapet har fått skriftlig meddelelse om den medforsikredes interesse etter at skaden inntraff, men før oppgjør finner sted.</p> <p>e. Nye eiere ved eierskifte Forsikringen gjelder for nye eiere ved eierskifte, men bare inntil den nye eier har tegnet forsikring og ikke lenger enn 14 dager etter eierskiftet, jfr. FAL § 7-2 1. ledd 2. punkt.</p>
1.3 Hvor forsikringen gjelder	<p>Forsikringen gjelder på sted som er nevnt i forsikringsbeviset (forsikringsstedet).</p> <p>Forsikringen gjelder ting som midlertidig befinner seg på annet sted innen Norden, og skal til forsikringsstedet (Borteforsikring).</p>

	<p>Forsikringssum er begrenset oppad til kr 250.000,-</p> <p>Borteforsikring gjelder ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ting som er under transport. • på bygge- eller anleggsplass, eller • for ting som anvendes i entreprenør, installasjons-, monterings- eller håndverksvirksomhet. • på egne eller leide lagersteder. <p>Naturskadeforsikring gjelder bare i Norge</p> <p>Eventuell ransforsikring gjelder bare i Norge. Ran er dekket kun når maskiner, inventar og løsøre er forsikret.</p> <p>Ansvarsforsikring gjelder for skade som inntreffer i Norden med mindre annet står i forsikringsbeviset.</p>
--	--

2. BYGNINGSFORSIKRINGEN OMFATTER

<p>2.1 Bygning spesifisert i forsikringsbeviset</p>	<p>Bygning er forsikret når det er spesifisert i forsikringsbeviset hvilken bygning det gjelder og forsikringssum og forsikringsform er angitt.</p> <p>Bygning som angitt i forsikringsbeviset er begrenset utvendig av bygningens yttertak, yttervegg og bunnsåle. Til bygning medregnes grunnmur, bygningsfundamenter, ledninger, heiser, rulletrapper, romventilasjon, installasjoner for rombelysning, romoppvarming, sprinkleranlegg, brannvarslingsanlegg, generell solskjerming og fastmontert bygningsmessig innredning bekostet av leietaker.</p> <p>Bygningsforsikring omfatter i tillegg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvendige ledninger med tilknyttet utstyr, som fører elektrisitet, gass eller væske til eller fra bygning, fram til tilknytningspunkt til offentlig ledning, egen brønn, tank eller reservoar, men ikke slike som hovedsakelig betjener maskiner og løsøre. • Som tilknyttet utstyr regnes også tank eller kum, pumpe i brønn, varmekabler i adkomstveier til bygningen, antenneanlegg og fastmonterte kabler for data, lyd og bildeoverføring til bruk i bygning/bygningsdel som benyttes til bolig. • Utvendig vannbasseng med tilhørende ledninger med inntil kr 30.000,-. • Utgifter til tilsåing og nyplanting av hageanlegg med inntil kr 30.000,-. • Gjerde og flaggstang med inntil kr 30.000,-. • Fyringsolje med inntil kr 300.000,-. • Løst tilbehør som hageredskap, snøryddingsutstyr (unntatt motorvogn), vaktmesters kontor, løsøre og verktøy, begrenset til inntil kr 100.000,-. <p>I tillegg til angitt forsikringssum dekkes tap som nevnt i pkt. 2.2 – 2.5.</p>
<p>2.2 Investeringer og nyanskaffelser</p>	<p>Investeringer og nyanskaffelser i forsikringstiden erstattes med inntil 10 % av samlet forsikringssum for bygninger, begrenset oppad til kr 1.000 000. Verdiøkningen meldes til selskapet senest ved utløpet av forsikringstiden.</p>
<p>2.3 Riving, rydding og fjerning av verdiløse rester</p>	<p>Utgifter til riving, rydding og bortkjøring av verdiløse rester av skadede bygningsdeler og gjenstander, samt merutgifter innenfor et tidsrom av 12 måneder til midlertidig oppbevaring og destruksjon av miljøfiendtlige rester av skadde gjenstander etter påbud med hjemmel i lov eller forskrifter, erstattes med inntil 20 % av forsikringssummen for bygning på forsikringsstedet, begrenset oppad til kr 3.000 000.</p>
<p>2.4 Påbud fra offentlig myndighet</p>	<p>Merutgifter til skadeutbedring av bygning forsikret her, er dekket med inntil kr 3.000 000 når merutgiftene skyldes påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlig forskrift, jfr. pkt. 9.4.</p> <p>Påbudet må gjelde den skadde del av bygningen, og være en direkte følge av skaden. Unntatt er utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi</p>

	<p>selv om skaden ikke hadde inntruffet.</p> <p>Forsikringen omfatter nødvendige merutgifter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • til utbedring av den skadde del av bygningen eller gjenoppføring av bygningen. • til grunnundersøkelser og fundamentering ved gjenoppføring av bygning. • som ikke direkte vedrører byggearbeidet, men som er en betingelse for at bygningen tillates gjenoppført på samme byggetomt.
2.5 Ekstraavgifter på grunn av prisstigning	Påløpte merutgifter på grunn av prisstigning etter skadedato, erstattes i samme forhold som skaden for øvrig og er begrenset til 10 % av erstatning for hver forsikret gjenstand.
2.6 Hva som ikke er omfattet av forsikringen	<p>a. Som bygning regnes ikke utstyr og installasjoner som er spesielt montert for produksjons- eller næringsvirksomhet eller i drift av offentlige eller private virksomheter.</p> <p>b. Utvendige ledninger/rør, med tilknyttet utstyr som hovedsakelig betjener produksjonsutstyr.</p> <p>c. Utvendige ledninger som benyttes til transport av varer.</p> <p>d. Drens-, sprednings- eller infiltrasjonsledning og spredegrøft.</p> <p>e. Løsøre, penger og verdipapirer.</p> <p>f. Utgifter til rekonstruksjon av arkiver, manuskripter, yrkestegninger og beregninger, registre, kartoteker og forretningsbøker, datafiler, programvare eller kjerneprøver.</p> <p>g. Kunstnerisk utsmykking, spesiell byggeskikk eller antikvarisk merverdi</p> <p>h. Bygningsglass større enn 10m², med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at tilleggsforsikring er tegnet.</p> <p>i. Utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet.</p> <p>j. Husleietap med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at tilleggsforsikring er tegnet.</p>

3. ANSVARFORSIKRING - HUSEIERANSVAR

3.1 Hva ansvarsforsikringen omfatter	<p>Forsikringen omfatter sikredes rettslige erstatningsansvar for skade, jf. pkt. 3.1.a, som er voldt under utøvelse som eier av og som byggherre for rehabilitering og ombygging av den forsikrede eiendom innenfor opprinnelig byggevolum.</p> <p>a. Forsikringen gjelder for den som er nevnt i forsikringsbeviset (sikrede).</p> <p>b. Forsikringen omfatter også direkte ansvar som ansatte pådrar seg hvis ansvaret etter lov av 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (SkI.) § 2-1, kunne vært gjort gjeldende overfor arbeidsgiveren, og skaden ikke er voldt av de(n)ansatte ved forsett.</p> <p>Med skade forstås personskade eller tingskade:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personskade ansees inntruffet når en person skades, påføres sykdom eller dør • Tingskade ansees inntruffet når løsøre (herunder dyr) eller fast eiendom skades eller går tapt på annen måte, eller når elektronisk lagret informasjon forvanskes eller går tapt på annen måte. <p>Økonomisk tap påført tredjemann som følge av en dekningsmessig skade regnes som del av denne, også når den dekningsmessige skade ikke overstiger egenandelen.</p>
---	--

	<p>c. Skaden må være konstatert av sikrede eller av skadelidte i løpet av forsikringstiden.</p> <p>Skaden blir å henføre til den forsikring som gjaldt da skaden først ble konstatert.</p> <p>Alle skader som skyldes samme begivenhet regnes som ett skadetilfelle og henføres til det tidspunkt første skade ble konstatert.</p>
<p>3.2 Forsikringen omfatter ikke ansvar</p>	<p>a. Som sikrede har påtatt seg å bære og som går utover det som følger av alminnelige rettsregler, det vil si ethvert ansvar som alene bygger på garanti, kontrakt, løfte, tilsagn eller annen avtale inngått før eller etter at skaden er konstatert.</p> <p>b. For skade på ting, (jf. pkt. 3.1.b, underpunkt 2) som sikrede har til leie, lån, bruk eller oppbevaring.</p> <p>c. For forurensning av luft, vann eller grunn, eller skade som følger av dette. Som forurensning regnes også støv, støy, larm, lukt, lys og bestråling.</p> <p>d. Forsikringen omfatter likevel skader hvor årsaken til forurensningen er plutselig og uforutsett, jf. dog kravene om forholdstiltak i pkt. 3.3.a "Tank for oppbevaring av brannfarlig væske og andre kjemikalier - Sikkerhetsforskrift".</p> <p>e. Ved dekningsmessig forurensningsskade omfatter forsikringen også utgifter til opprydding pålagt av offentlig myndighet. Opprydding på egen eiendom, eiendom eid av mor-/datterselskap, eller eiendom som sikrede driver eller disponerer, dekkes ikke.</p> <p>f. For personskade i forbindelse med bruk, behandling eller sanering av bygning eller ting som inneholder asbest.</p> <p>g. For personskade som rammer sikredes ansatte når skaden er forårsaket i arbeidsforholdet.</p> <p>h. For tingskade oppstått ved gravings-, spuntings-, sprengnings-, pelings-, piggings- og rivningsarbeid, ras eller jordforskyvning. Som sprengning regnes også bruk av ekspanderende masse.</p> <p>i. Som byggherre for bygging av nye bygg eller utvidelser av eksisterende bygningsmasse.</p> <p>j. Som eier, fører eller bruker av motorkjøretøy (herunder truck og arbeidsmaskin med eget fremdriftsmaskineri), luftfartøy, seilbåt eller motordrevet fartøy.</p> <p>k. For dagbøter, bøter, ærekrenkelses eller oppreisning, herunder etter Lov av 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning, §§ 3-5 og 3-6, (herunder «Punitive Damages» eller «Exemplary Damages»).</p> <p>l. Etter lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven) av 19. juni 2009. nr. 100 § 69-72 og §74.</p> <p>m. For personskade i forbindelse med bruk, behandling eller sanering av bygning eller ting som inneholder asbest.</p> <p>n. For skade på ting ved sopp og råte eller på grunn av langsom inntrengning av fuktighet.</p>
<p>3.3 Sikkerhetsforskrifter</p>	<p>Forsikringen er overtatt på betingelse av at de fastsatte sikkerhetsforskrifter til enhver tid overholdes. Har sikrede forsømt å overholde sikkerhetsforskriftene eller å påse at de blir overholdt, kan Nemi være helt eller delvis uten ansvar (jfr. FAL § 4-8)</p>

	<p>Følger ved overtredelse av sikkerhetsforskrift og andre personers handling med virkning for sikrede, se også pkt. 10.1.</p> <p>a. Tank for oppbevaring av brannfarlig væske og andre kjemikalier - Sikkerhetsforskrift</p> <p>Følgende sikkerhetsforskrifter om regelmessig kontroll av og ansvarlig oppsamlingskum for tanker (herunder andre beholdere) til oppbevaring av brannfarlig væske og andre kjemikalier gjelder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedgravde tanker Nedgravde tanker skal kontrolleres jevnlig (korrosjonsangrep kontrolleres i rengjort tank og veggtykkelse måles) og tank inklusive rørledninger tetthetsprøves med påtrykket luft eller vakuüm: <ul style="list-style-type: none"> ○ første kontroll utføres senest 15 år etter at tanken var ny, og deretter senest hvert 5. år ○ rekondisjonerte tanker kontrolleres første gang senest 10 år etter rekondisjonen, og deretter senest hvert 5. år Tanker der veggtykkelsen er redusert med 50% eller mer kan ikke rekondisjoneres. Tilstands- og kvalitetskontrollen inklusive målte veggtykkelser skal dokumenteres skriftlig. For visse tanktyper kan kontroll alternativt gjennomføres ved slikt system for automatisk lekkasjeovervåking som vist til i Forskrift av 19. mars 1991 nr. 210 om tiltak for å hindre lekkasje fra nedgravd tank for brannfarlig væske klasse A (Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern), og Forskrift av 31. januar 1997 nr. 102 om tiltak for å motvirke fare for forurensning fra nedgravde oljetanker (Statens forurensningstilsyn, Oljevern avdelingen). • Overgrunns oppbevaringstanker Stasjonære overgrunns oppbevaringstanker skal være sikret med forsvarlig oppsamlingskum eller annet effektivt oppsamlingsarrangement for lekkasjer i henhold til Forskrift av 7. desember 1982 nr. 1949 om tiltak for å hindre spill eller lekkasje fra stasjonære utendørs overgrunnstanker for oppbevaring av brannfarlig væske (Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern). <p>b. Varme arbeider Ved bygge-, installasjons-, monterings-, reparasjons- og vedlikeholdsarbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-, skjære-, lodde-, og slipeutstyr skal arbeidet utføres i henhold til instruks som er gjengitt i pkt. 11.2.f).</p> <p>c. Sikring mot sprengningsskader Ved sprengningsarbeider på forsikringsstedet skal boligselskapet forsikre seg om at den som forestår sprengningen har gyldig sprengningssertifikat og ansvarsforsikring som tilsvarer kravene i Norsk Standard (NS) 8405 pkt. 10.2, NS 8406 pkt. 9 eller NS3431 pkt.19.2, da denne forsikring ikke dekker entreprenørens ansvar som skal være dekket etter nevnte standarder.</p>
<p>3.4 Forsikringssum</p>	<p>Hvis ikke annet er avtalt, er forsikringssummen begrenset til kr 10 000 000,- ved hvert skadetilfelle.</p> <p>Ved skade som inntreffer i de nordiske land dekkes saksomkostninger i tillegg til forsikringssummen.</p> <p>Ved skade som inntreffer utenfor de nordiske land er Nemis samlede utbetaling, inklusive saksomkostninger og redningsomkostninger, begrenset til forsikringssummen.</p>
<p>3.5 Egenandel</p>	<p>Hvis ikke annet er avtalt, er sikredes egenandel kr 6 000,- ved hvert skadetilfelle. Er høyere egenandel valgt, vil den forhøyede egenandelen gå foran egenandeler anført i vilkåret.</p>
<p>3.6 Sikredes plikter ved skadetilfelle</p>	<p>Skade som kan ventes å føre til erstatningskrav, skal meldes til Selskapet uten ugrunnet opphold.</p>

	<p>Når erstatningskrav er reist mot sikrede plikter sikrede:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omgående å gi Selskapet alle opplysninger av betydning for sakens behandling på egen bekostning å utføre de undersøkelser og utredninger Selskapet finner nødvendig, samt å møte ved forhandlinger eller rettergang <p>Hvis sikrede uten Selskapets samtykke innrømmer erstatningsplikt eller forhandler om erstatningskrav, er dette ikke bindende for Selskapet.</p>
3.7 Behandling av erstatningskrav	<p>a. Når erstatningskrav som omfattes av forsikringen overstiger den avtalte egenandel, tilligger det Selskapet å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrede om erstatningsansvar foreligger • forhandle med kravstilleren • om nødvendig prosedere saken for domstolene. <p>b. Selskapet betaler sine egne omkostninger ved avgjørelse av erstatningsspørsmålet, selv om forsikringssummen derved overskrides.</p> <p>Hvis erstatningskravet og/eller grunnlaget for dette dels omfattes av forsikringen og dels faller utenfor, fordeles omkostningene etter partenes økonomiske interesse i saken.</p> <p>Er Selskapet villig til å forlike saken eller stille forsikringssummen til disposisjon, svares det ikke for omkostninger som senere påløper. Selskapet betaler den delen av erstatningen som overstiger egenandelen. Selskapet har rett til å betale enhver erstatning direkte til skadelidte.</p>
3.8 Regress	<p>Har sikrede oversittet 1-årsfristen for å gi melding om forsikringstilfellet til Selskapet (jf. FAL § 8-5, 1. ledd), har Selskapet rett til regress mot sikrede i de tilfellene hvor Selskapet har utbetalt erstatning direkte til skadelidte.</p>

4. SÆRSKILTE VILKÅR/UTVIDELSER PÅ BYGNING

4.1 Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	<p>Vilkårene i dette kapittelet gjelder ikke, med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at slik dekning er tegnet.</p>
4.2 Utvidet bygningsglass	<p>Forsikringen omfatter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glass- eller plastruter utover 10m² med den sum som er angitt i forsikringsbeviset, ferdig innsatt på sin faste plass. • Ekstraavgifter til midlertidig innsetting av glass av enkleste sort, når ny rute tilsvarende den skadde ikke kan skaffes innen rimelig tid. • Ekstraavgifter med inntil kr. 5.000,- til maling, graving, dekortape o.l. på skadet glass. <p>Skader som erstattes Selskapet svarer for bruddskade.</p> <p>Skader som ikke erstattes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avskallinger og riper. • Skader som skyldes arbeider med glasset og dets rammer, eller skade ved bygnings- og innredningsarbeider. • Skader som består i at innfatningen for isolerglass er utett. <p>Forsikringssum og egenandel I erstatningsoppgjøret fratrekkes den egenandel som fremgår av forsikringsbeviset for hvert skadetilfelle.</p> <p>Før fradraget av egenandelen, beregnes erstatningen slik: Er det forsikret flere glass av samme størrelse, erstattes hele skaden hvis alle glass er forsikret. Er ikke alle glass forsikret, erstattes en så stor del av skaden som</p>

	svarer til forholdet mellom antall forsikrede glass og samlet antall glass av samme størrelse.
4.3 Husleietap	<p>Husleietap erstattes i inntil 24 måneder, begrenset oppad til det beløp som er angitt i forsikringsbeviset.</p> <p>a. Tap av husleieinntekt pga. skade, jfr. pkt. 8, inntruffet på forsikringsstedet i forsikringstiden.</p> <p>b. Tap av husleieinntekt, dersom adkomsten eller bruken av forsikringsstedet er fysisk hindret eller vanskeliggjort som følge av midlertidige skadeforebyggende tiltak, redningstiltak eller selve skaden. Dette gjelder hvis skaden direkte truer eller er utløst, selv om sikredes eiendom ikke direkte er berørt. Unntatt er tap av husleieinntekt pga. at bruken av forsikringsstedet blir fysisk hindret eller vanskeliggjort som følge av forhold nevnt i Vilkår for naturskade 100-01.</p>

5. MASKIN-, INVENTAR- OG LØSØREFORSIKRING

5.1 Generelt om maskin-, inventar- og løsøre-forsikringen	<p>Maskiner, inventar og løsøre er forsikret når det er spesifisert i forsikringsbeviset og forsikringssum er angitt.</p> <p>Forsikringen dekker maskiner, inventar og løsøre som er montert for-, eller er et ledd i produksjons- eller næringsvirksomhet, eller i drift av offentlige eller private virksomheter, med faste eller løse installasjoner, slik som maskinfundamenter av ethvert slag, maskiners ventilasjonsanlegg o.l. og alle tilknyttede rør, kabler og ledninger.</p> <p>I tillegg til angitt forsikringssum dekkes tap som nevnt i pkt. 4.7 – 4.9.</p>
5.2 Indirekte skade	<p>Indirekte skade på råmaterialer, halvfabrikata og ferdigvarer erstattes med inntil kr 100.000,-.</p> <p>Slik skade erstattes når ovennevnte påvirkes av erstatningsmessig skade på andre ting som er omfattet av denne forsikringen.</p> <p>I tillegg omfattes skade ved at elektrisk strøm uteblir på grunn av erstatningsmessig skade som er omfattet av denne forsikringen i fremmed elektrisk anlegg.</p> <p>Dekningen gjelder bare på forsikringsstedet.</p>
5.3 Penger og verdipapirer	<p>Penger og verdipapirer erstattes med inntil kr 15.000,-.</p> <p>Ved ran, jfr. straffelovens § 327 erstattes penger, verdipapirer, løsøre og varer på forsikringsstedet og under transport innenlands ved den sikrede eller ved eget bud, med inntil kr 100.000,-.</p>
5.4 Glass, innvendig glass, montre skilt etc.	<p>Forsikringen omfatter: Glass- eller plastruter inntil 10m² ferdig innsatt i vinduer, dører, innredning og inventar i egne og leide lokaler.</p> <p>I tillegg erstattes ekstrautgifter med inntil kr. 5.000,- til maling, gravering o.l., og ekstrautgifter til midlertidig innsetting av glass av enkleste sort når ny rute ikke kan skaffes innen rimelig tid.</p> <p>Skilt, utstillingskasser, montre o.l. erstattes med inntil kr 10.000,-.</p> <p>Dekningen gjelder bare på forsikringsstedet.</p>
5.5 Skade på leide lokaler ved	<p>Selskapet svarer for bygningsskade med inntil kr. 15.000,- på sikredes leide lokaler, men ikke for skade på glass på over 10 m² i vinduer og dører med mindre glasset er</p>

innbrudd, hærverk og tyveri	spesielt forsikret.
5.6 Modeller, mønstre og former etc.	Modeller, mønstre, former, stanser, matriser, klisjeer, trykkplater, stående sats og liknende erstattes med inntil kr 300.000,-.
5.7 Rekonstruksjon	Utgifter til nødvendig rekonstruksjon av modeller, mønstre, former, manuskripter, yrkestegninger og beregninger, arkiver, registre, kartoteker, forretningsbøker, datafiler og dataprogram. Rekonstruksjon må foretas innen 2 år. Erstatningen er begrenset til 30 % av forsikringssummen for maskiner, inventar, varer og løsøre, maks kr 100.000,-.
5.8 Investeringer og nyanskaffelser	Investeringer og nyanskaffelser i forsikringstiden erstattes med inntil 10 % av samlet forsikringssum for maskiner, inventar og løsøre, begrenset til kr. 1 000 000,-. Verdiøkningen meldes til selskapet senest ved utløpet av forsikringstiden.
5.9 Riving, rydding og fjerning av verdiløse rester	Utgifter til riving, rydding og bortkjøring av verdiløse rester av skadede bygningsdeler og andre forsikrede gjenstander etter erstatningsmessig skade, samt merutgifter innenfor et tidsrom av 12 måneder til midlertidig oppbevaring og destruksjon av miljøfiendtlige rester av skadde ting etter påbud med hjemmel i lov eller forskrifter, erstattes med inntil 20 % av forsikringssummen for maskin inventar og løsøre, på forsikringsstedet begrenset oppad til kr 3,000.000,-.
5.10 Hva som ikke er omfattet av forsikringen	<p>a. Kjøretøy og deler til kjøretøy som blir drevet fram med motor i hht motorvognforskriften § 2.1 pkt. 2, tilhenger til slikt kjøretøy, luftfartøy, seilbåt eller motordrevet fartøy som ikke er varer i næringsvirksomhet.</p> <p>b. Bygningsmessig innredning med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at tilleggforsikring er tegnet.</p> <p>c. Ting som blir solgt med salgspant.</p>

6. SÆRSKILTE VILKÅR/UTVIDELSER PÅ MASKIN-, INVENTAR- OG LØSØREDEKNING

6.1 Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	Vilkårene i dette kapittelet gjelder ikke, med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at slik dekning er tegnet.
6.2 Avbrudd bedrift	<p>a. Avbruddstap i inntil 12 måneder beregnet etter bestemmelsene i pkt. 9.10, og som sikrede påføres i ansvarstiden ved stans eller innskrenkninger i driften på grunn av erstatningsmessig skade nevnt i pkt. 8, inntruffet på forsikringsstedet i forsikringstiden. Uavhengig av tapets størrelse begrenses erstatningen uansett til det beløp som er angitt i forsikringsbeviset.</p> <p>b. Forsikringen omfatter også avbruddstap med inntil kr. 250.000,- som virksomheten på forsikringsstedet får ved at produksjon eller omsetning reduseres eller fordyres ved erstatningsmessig skade i henhold til dette vilkåret hos leverandør eller kjøper av løsøre og varer innen Norden.</p> <p>Se unntak i pkt. 5.6.</p>
6.3 Utvidet bygningsglass	<p>Forsikringen omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glass-, eller plastruter større enn 10kvm med sum angitt i forsikringsbeviset, ferdig innsatt på sin faste plass. • Ekstrautgifter til midlertidig innsetting av glass av enkleste sort, når ny rute tilsvarende den skadde ikke kan skaffes innen rimelig tid. • Ekstrautgifter med inntil kr. 5.000,- til maling, gravering, dekortape o.l. på skadet glass. <p>Skader som erstattes:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Selskapet svarer for bruddskade. <p>Skader som ikke erstattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avskallinger og riper. • Skader som skyldes arbeider med glasset og dets rammer, eller skade ved bygnings- og innredningsarbeider. • Skader som består i at innfatningen for isolerglass er utett. <p>Forsikringssum og egenandel I erstatningsoppgjøret fratrekkes den egenandel som fremgår av forsikringsbeviset for hvert skadetilfelle.</p> <p>Før fradraget av egenandelen beregnes erstatningen slik: Er det forsikret flere glass av samme størrelse, erstattes hele skaden hvis alle glass er forsikret. Er ikke alle glass forsikret, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom antall forsikrede glass og samlet antall glass av samme størrelse.</p>
6.4 Bygningsmessig tilleggsinnredning	<p>Skade på bygningsmessig tilleggsinnredning erstattes når den er bekostet av sikrede som leietaker og innredningen ikke lenger kan utnyttes fordi leieforholdet opphører som følge av skade, eller når innredningen ikke blir utbedret som ledd i bygningsskadens utbedring.</p> <p>Skade på bygningsmessig innredning erstattes inntil forsikringssum som er angitt i forsikringsbeviset.</p>
6.5 Utvidet avbrudd lønn	<p>Avbruddsforsikringen (jfr. pkt. 5.2) er, etter dekningsmessig skade utvidet til å omfatte lønn og ytelser til ansatte utover lovbestemte utgifter til feriepenger, sosiale trygder og andre tariffestede ytelser til ansatte i den utstrekning forsikringstakeren fortsatt må lønne ansatte for å sikre nødvendig arbeidskraft ved gjenopptakelse av driften.</p> <p>Utgiftene skal om mulig begrenses ved annen sysselsetning av arbeidskraften som er blitt overflødig, også utenom egen virksomhet.</p> <p>Ansvarsperioden er begrenset til 12 måneder og det beløp som er angitt i forsikringsbeviset.</p>
6.6 Hva som ikke er omfattet av forsikringen	<p>a. Ved avbruddstap erstattes ikke ting, økede finansieringsutgifter, økning i avskrivninger på grunn av skade og heller ikke den del av avbruddstap som følge av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andre forbedringer, utvidelser eller endringer enn slike som skyldes offentlig påbud gitt med hjemmel i lov eller forskrift for utbedring av skaden. Selskapet svarer ikke for slikt tap ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet. • Manglende arbeidskraft til driften, ufullstendig tingforsikring, manglende finansiering eller økede kapitalkostnader på grunn av investering utover erstatning for ting. <p>Avbruddstap som følge av stans, eller reduksjon av tilførselen av vann, elektrisitet eller telefonitjenester.</p> <p>b. Avbruddstap fordi bruken av forsikringsstedet fysisk blir hindret, eller vanskeliggjort av forhold som verken er omfattet av denne forsikringen eller naturskadevilkårene. Se pkt. 8.7.</p>

7. VAREFORSIKRING

7.1 Generelt om vareforsikring	<p>Varer er forsikret når det er spesifisert i forsikringsbeviset og forsikringssum er angitt.</p> <p>Herunder råvarer, halvfabrikata, ferdigvarer, handelsvarer, hjelpestoffer, driftsmaterialer, emballasje og liknende.</p>
7.2 Hva forsikringen ikke omfatter	<p>a. Skade på nedkjølte eller nedfryste varer i disk, skal eller rom, med mindre det fremgår av forsikringsbeviset.</p> <p>b. Kjøretøy som blir drevet fram med motor i hht motorvognforsikringen § 2.1 pkt. 2, tilhenger til slikt kjøretøy, luftfartøy, seilbåt eller motordrevet fartøy som ikke er varer i næringsvirksomhet.</p>

8. SÆRSKILTE VILKÅR/UTVIDELSER PÅ VAREFORSIKRING

8.1 Generelt om særskilte vilkår og utvidelser	<p>Vilkårene i dette kapittelet gjelder ikke, med mindre det fremgår av forsikringsbeviset at slik dekning er tegnet.</p>
8.2 Fryste varer	<p>Selskapet dekker skade på varer i fryse-, eller kjølerom, skap eller liknende innretning som følge av plutselig og uforutsett svikt i kjølesystem eller strømforsyning, men ikke hvis svikten skyldes varslet streik eller lockout, med sum angitt i forsikringsbeviset.</p> <p>Sikkerhetsforskrift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leverandørs/produsents brukerveiledning må følges, og den som betjener innretningen må være kvalifisert. • Dersom strømutkobling varsles ved kunngjøring, varslet streik eller lockout, må nødvendig skadeforebyggende tiltak iverksettes. • Automatisk alarm fra kjøle- og fryselager ved temperaturstigning skal være installert. • Alarmsignalet skal overføres til et aksjonsapparat med 24 timers vaktjeneste. <p>Egenandel: I erstatningen fratrekkes en egenandel på 20 %, minimum den egenandel som fremgår av forsikringsbeviset.</p>

9. HVILKE SKADER SOM ERSTATTES

9.1 Definisjon av skade	<p>Tingskade ansees inntruffet hvis løsøre eller fast eiendom er tapt eller påført fysisk skade.</p> <p>At en gjenstand/eiendom har fått lavere økonomisk verdi regnes ikke som fysisk skade dersom gjenstandens tekniske/fysiske anvendelighet er uforandret.</p>
9.2 Brann og eksplosjon	<p>Selskapet erstatter skader oppstått ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brann. Det vil si ild som er kommet løs. • Plutselig nedsoting fra permanent ildsted. • Eksplosjon: <ul style="list-style-type: none"> - Ved bygningskade erstattes skade ved alle typer eksplosjoner. - Ved skade på maskiner, inventar, løsøre og varer erstattes skader ved eksplosjon ved trykk av luft, gass eller damp, samt ved forbrenning og annen kjemisk reaksjon.

	<p>Skader som ikke erstattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svi- og gnistskader som ikke skyldes brann. • Implosjon. • Forbrenningsmotor ved eksplosjon i denne. • Transformator, elektrisk maskin, apparat, datautstyr ved eksplosjon eller kortslutning i disse. • Skade på smelteovn, mikser, skjenk, digel, form o.l. hvor eksplosjon oppstår.
9.3 Lynnedslag og elektrisk fenomen	<p>Selskapet erstatter skader oppstått på elektrisk maskin, apparat eller ledning med driftsspenning inntil 1000V ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Direkte lynnedslag. Med direkte lynnedslag menes at tingen direkte er truffet av lynet og er tydelig merket av lynnedslaget. • Elektrisk fenomen. Med elektrisk fenomen menes kortslutning, lysbue, overslag og overspenning – også som følge av lyn og tordenvær. <p>Spesielt aldersfradrag, se pkt. 9.11.</p>
9.4 Vann og annen væske	<p>Selskapet erstatter skader oppstått ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utstrømming av gass, vann eller annen væske fra rørledning med tilknyttet utstyr ved brudd, lekkasje eller oversvømmelse. • Plutselig vanninntrenging i bygning fra terreng som har ført til synlig, frittliggende vann på laveste gulv ved snøsmelting og ekstraordinær nedbør. Vann i oppforet gulvkonstruksjon regnes ikke som frittliggende. • Vann eller annen væske som har trengt inn i bygning fra kloakkledning, overvannledning i grunnen eller tilførselsledning for vann eller fyringsolje. • Utstrømming av slokkemiddel fra anlegg eller apparater for brannslukking. • Brudd på gass, vann eller væskeførende ledninger som nevnt i pkt. 2.1 med unntak i pkt. 2.6, når bygningen er forsikret. <p>Skader som ikke erstattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Langsom inntrengning av vann i bygning utenfra. • Sviktende eller mangelfull drenering. • Drensledning. • Infiltrasjonsledning, spredledning og spredegrøft. • Takrenne, utvendig nedløp og taksluk for innvendig nedløp • Tining av utvendig ledning. • Skader som skyldes sopp, muggsopp, råte og bakterier. • Tap av gass, vann eller annen væske. • Skade på gulv eller vegger i våtrom som skal tåle vann. <p>Spesielt aldersfradrag, se pkt. 9.11.</p>
9.5 Snø	<p>Selskapet erstatter skader oppstått ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Snøtyngde. • Snøpress. • Ras fra- eller på tak. <p>Skader som ikke erstattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skader som alene rammer takrenner, markiser og snøfangere.
9.6 Tyveri, ran og hærverk	<p>Selskapet erstatter skader oppstått ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skade ved tyveri fra bygning og hærverk i forbindelse med tyveri i bygning. <p>Skader som ikke erstattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skade ved tyveri eller hærverk når bygningen eller rommet er åpent for kunder eller publikum, eller når skadevolder i dette tidsrom har latt seg låse inne i bygningen, selv om tyveriet eller hærverket har skjedd utenfor åpningstiden. • Skade ved tyveri og hærverk begått av ansatte, andre som utfører tjenester/arbeide for sikrede eller som er betrodd nøkler. • Hærverk begått av beboere, leietakere, husstandsmedlemmer, eller andre som har lovlig adgang til boliglokalene. • Utgifter til utskifting eller forandring av låser og/eller erstatning av nøkler som ikke er skadet, hvis nøkler eller koder er kommet på avveie.

9.7 Naturskade	Dekkes iht. vilkår for Naturskade 100.
9.8 Andre skader	<p>Andre skader som erstattes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skade ved at luftfartøy eller deler fra dette faller ned og rammer ting. • Skade forårsaket av glassbiter eller temperaturfall ved knusing av forsikret rute. <p>Andre skader som ikke erstattes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skader som består av svinn, svinnsprekker, flekker, riper, avskallinger o. l. • Skader ved vann, snø, sand o. l. som trenger inn utenfra, med mindre dette skyldes en bygningskade som er erstatningsmessig. • Skade ved sprengningsarbeid som utføres på forsikringsstedet. • Skade som skyldes utilstrekkelig eller sviktende fundamentering, setninger i bygget, jordtrykk, materialfeil, rust, korrosjon eller annen tæring, svak eller feilaktig konstruksjon eller uriktig montasje. • Skader som skyldes sopp, muggsopp, råte, bakterier, dyr og insekter, uansett årsak. • Skade ved kondens og søl. • Skade som alene rammer mekanisk eller elektrisk innretning, maskin eller apparat. • Skader som skyldes datavirus, operatørfeil, feilprogrammering, hacking og liknende.

10. ERSTATNINGSSOPPGJØR

10.1 Generelt	<p>FAL § 6-1 er fraveket. I stedet gjelder bestemmelsene i dette kapitlet.</p> <p>a. Fullverdi – bygning Fullverdiforsikret bygning er forsikret for inntil hva det på skadedagen ville ha kostet å gjenoppføre tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende, bygning på skadestedet (gjenoppføringsprisen). Merknader ved byggemåte og utstyr som er urasjonelle etter dagens byggeskikk, tas ikke med.</p> <p>Premiegrunlaget fastsettes av selskapet basert på informasjon fra forsikringstaker og reguleres senere etter prisindeks for bygning eller ved takst.</p> <p>Tilbygg eller annen forandring som innvirker på bygningens gjenoppføringspris, omfattes av forsikringen og skal meldes til selskapet. Er melding ikke gitt, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom gjenoppføringsprisen slik den ville vært uten forandringen, og slik den er med forandringen (underforsikring).</p> <p>Omfatter forsikringen bygninger uten spesifisering i forsikringsbeviset, gjelder tilsvarende bestemmelse for ikke anmeldt ny bygning.</p> <p>Selv om det er fullverdiforsikring på bygningen vil det gjøres aldersfradrag i hht pkt. 9.11 nedenfor.</p> <p>b. Fast forsikringssum – bygning Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker. Er forsikringssummen lik gjenoppføringsprisen eller høyere, erstattes hele skaden. Er forsikringssummen lavere enn gjenoppføringsprisen, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom forsikringssummen og gjenanskaffelsesprisen (underforsikring).</p> <p>c. Forsikringssum – maskiner, inventar og løsøre Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker. Forsikringssummen skal minst tilsvare hva det på skadedagen ville kostet å gjenanskaffe tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ny ting, gjenanskaffelsesprisen.</p> <p>Er forsikringssummen lavere enn gjenanskaffelsesprisen, erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellom forsikringssummen og gjenanskaffelsesprisen (underforsikring)</p>
----------------------	---

	<p>Nyanskaffelser omfattes av forsikringen og verdien av disse tas i sin helhet med ved vurdering av om det foreligger underforsikring. Når nyanskaffelser i avtaleperioden er forsikret gjennom vilkårenes pkt. 4.8 forhøyes forsikringssummen med verdien av disse nyanskaffelsene.</p> <p>d. Forsikringssum – varer Forsikringssummen fastsettes av forsikringstaker og skal minst tilsvare verdien. Ved fastsettelse av verdien skal det tas hensyn til sparte kostnader og renter, kontantrabatt, ukuranse og andre omstendigheter som innvirker på verdien. For varer som har redusert verdi på grunn av ukuranse og som skal selges til redusert pris, skal verdien reduseres i samme forhold som reduksjonen i salgspris.</p> <p>Varer som sikrede selv ikke har produsert og varer under produksjon, verdsettes til innkjøpspris med tillegg av kostnader, begge deler etter de priser som gjaldt ved ordinær produksjon og levering umiddelbart før skaden inntraff.</p> <p>Ferdige varer av egen produksjon verdsettes til partiprisen, hensyn tatt til sikredes normale salgsmønster. For solgte varer benyttes kontraktsprisen, Det som berges skal først og fremst anses som solgt.</p> <p>Er forsikringssummen lavere enn verdien erstattes en så stor del av skaden som svarer til forholdet mellomforsikringssummen og verdien (underforsikring).</p> <p>e. Førsterisiko For poster med oppgitt sum i vilkåret og for poster i forsikringsbeviset betegnet som førsterisiko, erstattes skade etter fradrag av egenandel inntil de oppgitte summer. Underforsikringsbestemmelsene over gjelder ikke. Selskapet erstatter ikke økede utgifter eller tap som påløper på grunn av forhold som sikrede har ansvaret for.</p> <p>Se også bestemmelser i Generelle vilkår Skadeforsikring.</p>
<p>10.2 Bygning – reparasjon/ gjenoppbygging</p>	<p>Dersom bygningen blir reparert/gjenoppført:</p> <ul style="list-style-type: none"> • på samme sted • til samme formål • innen fem år • av eier, ektefelle/samboer eller livsarvinger, beregnes erstatningen etter følgende regler: <p>Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme, eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.</p> <p>Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenoppføringsprisen før skaden, fratrukket verdien etter skaden.</p> <p>Del/komponent som står foran utskifting eller riving, erstattes etter sin omsetningsverdi, etter fradrag for kostnadene ved riving/demontering.</p> <p>Dersom omsetningsverdien av den nye/reparerte bygning blir større enn bygningens omsetningsverdi før skaden, gjøres det fradrag for den økning som overstiger 40 % av omsetningsverdien før skaden inntraff.</p> <p>Ved fastsettelse av bygningens omsetningsverdi skal det tas hensyn til mulige endringer i avkastning, beliggenhet og andre forhold. Nødvendige beregninger baseres på en byggepris tilsvarende gjenoppføringsprisen.</p> <p>Dersom bygningen blir reparert/gjenoppført til annet formål, eller annet sted, men ellers tilfredsstillende kravene i opplistingen over, skal erstatningsberegningen gjennomføres med det unntak at fradrag skal gjøres for enhver økning i omsetningsverdien.</p> <p>Bygninger som ikke har noen omsetningsverdi verdsettes på følgende måte:</p> <p>Bygningens omsetningsverdi før skaden fastsettes til bygningens gjenoppføringspris med fradrag for verdiforringelse av bygningskomponenter eller</p>

	<p>deler av komponenter på grunn av elde, bruk og annen fysisk forringelse, samt for ting som står for utskifting, multiplisert med 0,9.</p> <p>Ved gjenoppføring til samme formål settes omsetningsverdien etter skaden til gjenoppføringsprisen.</p> <p>Ved gjenoppføring eller reparasjon til annet formål, men ellers tilfredsstillende kravene i opplistingen over, skal økningen av omsetningsverdien ut over 10 % trekkes ifra.</p>
10.3 Bygning – kontantoppgjør	<p>a. Uten gjenoppføring eller reparasjon: For bygning som ikke repareres/gjenoppføres som angitt fastsettes erstatningsgrunnlaget etter pkt. 9.2 over, men ikke høyere enn til reduksjonen i bygningens omsetningsverdi før skaden. Dersom bygningen ikke kan omsettes separat, legges i stedet bygningens bruksverdi til grunn.</p> <p>b. Bygning som står foran riving/midlertidig bygning som ikke repareres/gjenoppføres: Erstatningsgrunnlaget jfr. pkt. 9.2, er begrenset til verdien av bygningens brukbare materialer, tatt ned og lagt ferdig for salg/transport. Det gjøres fradrag for utgiftene ved riving.</p>
10.4 Bygning – påbud	<p>Merutgifter ved utbedring eller gjenoppføring settes til forskjellen mellom gjenoppføringsprisen for en bygning tilsvarende den forsikrede med samme størrelse og etasjetall, men utført i samsvar med påbudene, og gjenoppføringsprisen for den forsikrede bygning. Merutgifter ved byggemåte og utstyr som er urasjonelle etter dagens byggeskikk, tas ikke med.</p> <p>Merutgifter ved grunnundersøkelser og fundamentering, som skyldes påbud gitt som følge av den erstatningsmessige skaden, beregnes som for en bygning tilsvarende den forsikrede, utført i samsvar med påbudene.</p> <p>Ved fastsettelse av merutgifter tas ikke med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • merutgifter til utgraving eller utsprenning av kjeller. • merutgifter som skyldes at bygning gjenoppføres større enn den skadede. • tap av nytteareal, som følge av påbud, i forhold til den skadede bygning. <p>Utbedring/gjenoppføring må være avsluttet innen 2 år etter skadedagen, og erstatningen forfaller først til betaling når skaden er utbedret.</p>
10.5 Bygning – prisstigning	<p>Prisstigning regnes fra skadedagen til reparasjon, gjenoppføring eller gjenanskaffelse har skjedd eller normalt kunne ha skjedd. Prisstigning erstattes i samme forhold som skaden for øvrig og er begrenset til 10 % av erstatningen for hver skadet ting etter skadedagens prisnivå.</p> <p>I beregningen gjøres fradrag for opptjente renter av erstatningen.</p> <p>Selskapet erstatter prisstigning bare hvis skaden er utbedret innen 2 år fra skadedagen.</p> <p>Prisstigningen fastsettes og forfaller til betaling når skaden er utbedret eller er fastsatt ved avtale eller skjønn, og er begrenset oppad til gjennomsnittlig økning i bygningsindeks i perioden fra skaden inntraff til den er utbedret.</p>

10.6 Bygning – Husleietap	<p>Erstatning regnes fra skadedagen til reparasjon, gjenanskaffelse/gjenoppføring har skjedd eller normalt kunne ha skjedd.</p> <p>Tap av husleieinntekt beregnes på grunnlag av faktiske leieinntekter. For lokaler som eieren selv anvender og for ledige lokaler fra det tidspunkt da de kunne påregnes utleid, ansettes leien etter markedspris. Det gjøres fradrag for innsparte utgifter. Leieinntekt må dokumenteres med kontrakt inngått før skaden oppstod.</p> <p>I beregningen tas ikke med den del av tapet som skyldes at gjenoppføring eller reparasjon hindres eller sinkes på grunn av:</p> <ul style="list-style-type: none"> • andre forbedringer, utvidelser eller endringer enn slike som skyldes påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlig forskrift for utbedring av bygningssskaden. Selskapet svarer ikke for slikt tap som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke var inntruffet. • reguleringsvedtak truffet etter skaden. • manglende arbeidskraft etter skaden. • ufullstendig tingforsikring. • manglende finansiering. <p>I den samlede erstatning for tap av husleie inntekt og prisstigning blir det gjort fradrag for opptjente renter av erstatninger.</p>
10.7 Maskiner, inventar og løsøre – gjenanskaffelse og reparasjon	<p>For maskiner, løsøre, inventar, skade på leide lokaler og egen bygningsmessig tilleggsinnredning, beregnes erstatningen på grunnlag av kostnadene til reparasjon eller gjenanskaffelse til samme, eller vesentlig samme, stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.</p> <p>Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden jfr. pkt. 9.1 c., fratrukket verdien etter skaden, regnet etter samme regel.</p> <p>Det skal gjøres fradrag for verdiøkningen ved forbedring av tilstanden på skadet gjenstand eller del/komponent av gjenstand ved at brukt erstattes med nytt. Ved vurderingen korrigeres det for verdiforringelse på grunn av elde, bruk og nedsatt bruksverdi, den tiden gjenstanden har vært i bruk og gjenstående brukstid.</p> <p>Fradrag gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av gjenstandens eller delen/komponentens verdi før skaden.</p>
10.8 Maskiner, inventar og løsøre – kontant oppgjør	<p>For ting som uansett ikke er gjenanskaffet eller reparert innen 2 år etter at skaden inntraff, beregnes erstatningsgrunnlaget som i pkt. 9.7 ovenfor, men begrenses til reduksjon i omsetningsverdien som følge av skaden.</p>
10.9 Varer	<p>Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon til samme, eller vesentlig samme, stand som før, beregnet etter prisene på skadedagen.</p> <p>Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn verdien før skaden. Ved totaltap settes erstatningsgrunnlaget til verdien før skaden inntraff.</p>

<p>10.10 Avbrudd</p>	<p>Beregning av avbruddstap:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avbruddstap erstattes etter samme forhold som ting. • Ved leasingavtale tillegges forsikringssummen det kontraktsbeløp som er angitt i forsikringsbeviset, og gjenanskaffelsesprisen tillegges alle kontraktsbeløp. <p>Den avtalte ansvarstid begynner fra det tidspunkt skaden hindrer driften, dog ikke senere enn 12 måneder fra skadedato. Medfører streik, lockout eller annen force majeure at utbedringen eller gjenoppføringen hindres, forskyves ansvarstiden tilsvarende i inntil 12 måneder fra skadedatoen.</p> <p>Forsikringen skal bare gi erstatning etter forsikringsavtalen for det tap som virkelig er lidt. Tapet fastsettes snarest mulig etter utløpet av ansvarstiden, eller tidligere hvis partene blir enige om det.</p> <p>Sikrede plikter å medvirke til at driften i ansvarstiden blir så god som mulig, for eksempel ved utbedring, gjenanskaffelse, overflytting til annet lokale, midlertidig omlegging eller innstilling av driften. Gir selskapet bestemte anvisninger må disse følges.</p> <p>Avbruddstapet settes til forskjellen mellom det resultat av driften som ville vært oppnådd i ansvarstiden uten skade og resultatet av driften i ansvarstiden etter skaden. Disse resultatene beregnes uten hensyn til inntekts- eller utgiftsposter som ikke har noe med selve driften å gjøre, som for eksempel dannelse eller oppløsning av reserver i beholdninger og varekontrakter, inntekts- og formuesskatter.</p> <p>Ved beregning av det resultat av driften som ville ha vært oppnådd i ansvarstiden uten skade, skal virksomhetens resultat av driften i tilsvarende tidsrom før skaden, minimum 1 år, legges til grunn (sammenligningstiden). Resultatet i sammenligningstiden justeres hvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konjunkturer, salgsmuligheter, priser, produksjonsmetoder eller andre driftsforhold påviselig er annerledes i ansvarstiden enn i sammenligningstiden. • driften i sammenligningstiden har vært helt eller delvis avbrutt. • driften i ansvarstiden helt eller delvis ville vært avbrutt av annen årsak enn skaden. <p>Ved beregning av kostnadene forbundet med driften i ansvarstiden omfattes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De kostnader som er rettslig nødvendig eller forretningsmessig vel begrunnet for virksomhetens reduserte produksjon eller omsetning og som ikke kan innspares, alt innenfor ansvarstiden. Herunder tas med ansattes lovmessige krav til lønn, ferielønn, sosiale trygder og andre tariffestede ytelser, i henhold til lov av 17. juni 2005 nr. 62, § 15-3 (10) om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. Lønn mv. utover det som er nevnt ovenfor tas bare med hvis det er særskilt avtalt i forsikringsbeviset, jfr. pkt. 5.4. • Ekstraordinære kostnader som pådras i den hensikt å begrense tapet, for eksempel utgifter til provisoriske tiltak, forseringsutgifter og lignende. Er selskapets samtykke ikke innhentet på forhånd, regnes slike utgifter med bare i den utstrekning de påviselig har minsket tapet. Medfører slike kostnader nytte utover ansvarstiden, tas bare med det beløp som forholdsvis faller på ansvarstiden. • Inntekter i ansvarstiden, herunder renteinntekter, som skyldes skaden.
<p>10.11 Aldersfradrag</p>	<p>Aldersfradrag gjøres gjeldende i stedet for den avtalte egenandel når aldersfradraget overstiger denne.</p> <p>Ved kortslutning eller annen elektrisk fenomenskade på mekanisk eller elektrisk innretning, maskin eller apparat, gjøres fradrag med 10 % av skaden for hvert år siden tingen ble tatt i bruk som ny.</p> <p>Ved bruddskade på utvendige ledninger, inklusive vann- og avløpsledninger under bygningen, tanker og kummer av plast, fiberarmert plast, kobber, messing eller rustfritt stål, gjøres fradrag på grunnlag av de totale reparasjonskostnader, herunder</p>

	<p>oppgravings- og gjenfyllingsutgifter, med 3 % for hvert hele år utstyret er eldre enn 20 år.</p> <p>Ved bruddskade på utvendige ledninger, inklusive vann- og avløpsledninger under bygningen, tanker og kummer av annet materiale enn plast, fiberarmert plast, kobber, messing eller rustfritt stål, gjøres fradrag på grunnlag av de totale reparasjonskostnader, herunder oppgravings- og gjenfyllingsutgifter, med 5 % for hvert hele år utstyret er eldre enn 10 år.</p> <p>Ved bruddskade eller skade ved elektrisk fenomen på varmtvannsbereder, beholder, eller oppvarmingsenhet, gjøres fradrag på grunnlag av de totale reparasjonskostnader med 5 % for hvert hele år utstyret er eldre enn 10 år. Ved ulik alder på skadede deler legges den eldste delens alder til grunn for hele erstatningsberegningen. Aldersfradrag gjøres i de samlede utgifter.</p>
10.12 Egenandel	<p>Ved erstatningsoppgjøret trekkes den egenandel som fremkommer av forsikringsbeviset, eller særskilt egenandel som fremkommer i dette punktet</p> <p>Ved naturskade etter lov om naturskadeforsikring, den egenandel som til enhver tid er fastsatt av departementet.</p> <p>Ved skade forårsaket av varme arbeider, jfr. kapittel 11 sikkerhetsforskrift, utført av eller for sikrede, fratrekkes en tilleggsegenandel på 10 % av skaden, høyst kr. 150.000,-.</p> <p>Ved avbrudd erstatter Selskapet ikke det tap som oppstår de første 48 timer av ansvarstiden. (karenstid) Med karenstid menes det avtalte tidsrom fra ansvarstidens start, som selskapet ikke erstatter sikredes avbruddstap</p> <p>Ved erstatningsberegningen gjøres reduksjoner med hjemmel i vilkår eller lov, før fradrag av egenandel.</p> <p>Har sikrede flere forsikrede ting i selskapet som er berørt ved en og samme endelse, trekkes bare en egenandel - den høyeste.</p>
10.13 Skjønn	<p>Fastsettelse av erstatningsgrunnlag og verdier, og spørsmål i forbindelse med beregning av avbruddstap, avgjøres ved skjønn hvis sikrede eller Selskapet krever det.</p> <p>Skjønnen kan ikke med bindende virkning for partene ta stilling til skadeår-sak og andre faktiske forhold som er avgjørende for Selskapets ansvar.</p> <p>Se for øvrig Generelle vilkår Skadeforsikring.</p>

11. IDENTIFIKASJON OG ENDRING AV RISIKO

11.1 Identifikasjon	<p>Om handling og unnlatelser fra personer som sikrede har delegert ansvar til, eller fra personer som ansvaret er videredelegert til.</p> <p>Dersom sikredes rett til erstatning bortfaller som følge av sikredes handlinger eller unnlatelser, gjelder dette også ved tilsvarende handlinger eller unnlatelser gjort av ansatt som har det overordnede ansvar for den del av virksomheten hvor forsømmelsen er gjort.</p> <p>Den som ved handling eller unnlattelse forsømmer å overholde eller påse at sikkerhetsforskriftene blir overholdt kan helt eller delvis miste retten til erstatning. Retten faller også bort om forsømmelsen er gjort av andre som personer som utfører arbeid av ledende art og av andre som har en særlig selvstendig stilling innen virksomheten, samt arbeidsledere, formenn og lignende</p> <p>Ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskrifter som gjelder tyveri og hærverk, kan rett til erstatning også bortfalle ved forsømmelse gjort av enhver som er betrodd nøkler eller har ansvaret for låsing der tingen befinner seg. Dette gjelder</p>
----------------------------	---

	<p>også dersom den som sikrede har betrodd nøkler eller ansvar for låsing til, delegerer dette videre til andre personer.</p> <p>For medforsikret tredjeperson får reglene om bortfall av erstatningen ved forsømmelse av å overholde sikkerhetsforskriftene, tilsvarende anvendelse. Dette gjelder allikevel ikke tredjepersoner medforsikret etter FAL § 7-1, 2. ledd.</p>
11.2 Risikoendring	<p>Sikringstiltak nevnt i forsikringsbeviset skal være gjennomført og holdt vedlike. Dersom det har skjedd en endring i bruk eller sikringstiltak som betinger høyere premie eller beregningsgrunnlag, kan erstatningen bli forholdsmessig satt ned. Tilsvarende kan erstatningen bli satt forholdsmessig ned dersom virksomheten endres slik at den nye virksomheten betinger høyere premie.</p> <p>Det er sikkerhetsforskrifter knyttet til sikringstiltakene, se kapittel 11 om sikkerhetsforskrifter</p>

12. SIKKERHETSFORSKRIFTER

12.1 Drift og vedlikehold	<ol style="list-style-type: none"> a. Bygning ment for beboelse skal være bebodd. b. Det skal være drift av forsikret virksomhet. Dersom det ikke er drift, svarer selskapet kun for skader ved brann, lynnedslag og naturskader. c. De forsikrede ting skal holdes i god driftsmessig stand. Sikrede skal påse at offentlige forskrifter og leverandørens eller andres forskrifter for bruk og vedlikehold av tingen overholdes. d. Væske- og gassførende installasjoner skal trykk- og tetthetsprøves før de tas i bruk og etter utførte reparasjonsarbeider. e. Sikrede skal sørge for tilsyn og vedlikehold av forsikret bygning med tilknyttet utstyr, slik at bygningen kan tåle de påkjenninger som må påregnes. f. Yttertak kontrolleres minst 1 gang pr. år for skade, elde og slitasje. g. Bygningssluk etterses og rengjøres minst 1 gang i året. h. Alt arbeid på elektriske installasjoner og rørinstallasjoner skal utføres av godkjent elektriker/rørlegger. Reparasjoner og utskifting av deler av anlegget skal være av en slik kvalitet at det ikke svekker anleggets totale levealder. i. Bygninger skal til enhver tid være tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskafer, med mindre anlegget er sikret på annen måte. j. Dersom bygning, deler av bygning og lignende ikke er i bruk, skal det gjennomføres hyppig og regelmessig tilsyn med bygningen, og det skal særlig kontrolleres at dører og vinduer er låst/lukket k. Mangler av enhver art skal repareres i samsvar med gjeldende lover og forskrifter uten ugrunnet opphold. Arbeidet skal utføres av autorisert/godkjent personell. Provisoriske anlegg skal utføres og brukes i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.
12.2 Brann	<ol style="list-style-type: none"> a. Offentlige lover, forskrifter og veiledere skal til enhver tid følges. <ul style="list-style-type: none"> Særskilt nevnes: <ul style="list-style-type: none"> o LOV-2002-06-14-20 om brannvern med forskrifter og veileder. Se www.dsb.no. Pålegg gitt av offentlig brannmyndighet skal også følges. o LOV-1929-05-24-4 om tilsyn med elektriske anlegg med tilhørende forskrifter, samt pålegg gitt av det stedlige el-tilsyn. b. Det skal oppnevnes en person til å forestå det brannforebyggende arbeid, og til å sørge for at bestemmelsene blir fulgt.

	<p>c. De ansatte og eventuelle beboere skal instrueres om brannforebyggende tiltak, herunder om bruk av slokningsredskaper, hvordan brann varsles og hvordan rømming kan foregå.</p> <p>d. Påbudte slokningsredskaper skal finnes på avmerket, lett synlig og tilgjengelig plass og i god stand. Slokningsredskaper skal kontrolleres minst én gang i året. Hvert apparat skal være forsynt med en merkelapp som viser datoen for siste kontroll. Omkostningene ved vedlikehold av slokningsutstyr og oppladning etter bruk/feilutløsning betales av forsikringstaker.</p> <p>e. Utenfor arbeidstiden skal brannløser og brannlemmer være lukket. I arbeidstiden kan brannløser og brannlemmer holdes åpne hvis de har automatisk lukking styrt av røykdetektor.</p> <p>f. Ved bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeider hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-, skjære-, lodde- og/eller slipeutstyr skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsstedet og de nærmeste omgivelser være ryddet for brennbart avfall. • Alt brennbart materiale på og i nærheten av arbeidsplassen være fjernet eller beskyttet. • Brennbare bygningsdeler være kontrollert og beskyttet • Åpninger i gulv, vegger og tak være tettet. • Godkjent slokningsutstyr være plassert lett tilgjengelig på arbeidsplassen (minimum 2 stk 6 kg ABC-håndslukkeapparat eller 1" brannslange påsatt vann frem til strålerøret). • Brannvakt være til stede under arbeidet, under pauser og minst 1 time etter at arbeidet er avsluttet. • Etterkontroll foretas. <p>Varme arbeider som foretas utenom faste, spesielt tilrettelagte arbeidsplasser skal bare utføres av personer som har gyldig sertifikat for varme arbeider, utstedt av Norsk Brannvern Forening eller samarbeidende organisasjon i øvrige nordiske land. Kravet om sertifikat gjelder fra og med januar 2001.</p> <p>For skade som følge av varme arbeider gjelder særskilte bestemmelser om egenandel, se pkt. 9.12.</p> <p>g. For fordamping av restvann etter tining av is er det forbud mot bruk av åpen flamme.</p> <p>h. Tekking av tak skal bare utføres av autoriserte firmaer med gyldig ansvarsforsikring.</p> <p>i. Røyking tillates kun på faste og avmerkede røykeplasser hvor instruks viser under hvilke betingelser røyking kan foregå uten fare for brann.</p> <p>j. Brennbart avfall og avfall som kan være selvantennende skal legges i egnede beholdere av flammebestandig materiale med selvlukkende lokk, eller straks fjernes til betryggende sted.</p> <p>k. Avfallsbeholdere skal være plassert på anvist sted i god avstand til bygnings brennbare deler, vinduer eller åpninger. Avfallsbeholdere skal under ingen omstendighet plasseres slik at det medfører påtenningsfare, selvantenningsfare eller brannspredningsfare.</p>
<p>12.3 Lynnedslag og elektrisk fenomen</p>	<p>Elektronisk utstyr skal på signal-, tele- og på 230V-400V-siden være beskyttet mot overspenning, nettstøy samt mot variasjon/brudd i nettspenningen.</p> <p>På 230V-400V - siden skal det være installert grovvern i nærliggende sikringstavle for utstyret og eksternt finvern (pluggbart vern) ved den enkelte utstyrsenhet. På signal- og telesiden skal det være installert vern på tele- og signalkabler ved den enkelte utstyrsenhet.</p> <p>Stormaskiner, sentraler og servere inklusive enhet for sikkerhetskopiering slik i tillegg sikres med avbruddsfri strømforsyning (UPS) med tilstrekkelig batterikapasitet til kontrollert nedkopling. Nedkopling av slikt utstyr skal foregå</p>

	<p>automatisk. UPS som er påbegynt installert etter 01.06.2006 skal være av online type.</p> <p>Jording skal være utført etter leverandørens anvisning og i samsvar med retningslinjer gitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)</p>
12.4 Vann-, væske- og frostskafer	<p>a. Bygningen skal holdes tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskafer, og ved fraflytting eller fravær mer enn 30 dager skal rørledning med tilknyttet utstyr nedtappes i tillegg.</p> <p>b. Dersom bygning, deler av bygning og lignende ikke er i bruk, skal det sørges for at hovedstoppekran er stengt.</p> <p>c. Ved større nedbørsmengder må sluk og avløp holdes under oppsyn.</p> <p>d. Tanker skal være utstyrt eller forsynt med slik anordning som reduserer faren for sprekkdannelse som følge av overtrykk.</p> <p>Ved påfylling og tapping, og minst 1 gang årlig, skal væskekvantiteten i tank som rommer mer enn 50 m³, måles og journalføres så vel før som etter påfylling respektive tapping. Journalen skal fremlegges ved inntruffet skade og forøvrig når forsikringsgiverens representant måtte forlange det. Bestemmelsen gjelder ikke for tanker med kontinuerlig tapping. For slike tanker må kontroll av normal lekkasje eller svinn skje på annen hensiktsmessig måte.</p> <p>e. Utvendig ledning skal legges i samsvar med offentlige- og stedlige forskrifter.</p> <p>f. Gulv og vegger i våtrom (vaske-, bad- og dusjrom og lignende) skal være vannrett utført og legges i samsvar med offentlige forskrifter og bransjenormer.</p> <p>g. Avløp for væske skal ha en utførelse som sikrer fullstendig drenering av væsken.</p> <p>h. Varer og løse i rom på bakkenivå/kjeller må lagres min. 10 cm over gulv.</p>
12.5 Snø	<p>Sikrede skal sørge for å måke snø av tak, balkong, veranda og lignende på forsikret bygning for å unngå skade.</p> <p>Når store nedbørsmengder er varslet og snøbelastningen allerede er høy, må tiltak iverksettes umiddelbart.</p>
12.6 Tyveri, ran og hærverk	<p>a. Penger, verdipapirer og lignende skal oppbevares i seddelboks eller FG godkjent oppbevaringsenhet. Kravet om låsing gjelder ikke penger i kassaapparat dersom verdien ikke overstiger kr. 15.000,-.</p> <p>b. Nøkler, adgangskort, koder og lignende skal ikke være merket med navn eller adresse. Når de ikke er i bruk skal de være godt beskyttet og gjøres utilgjengelig for uvedkommende.</p> <p>c. Før lokalene forlates, skal det kontrolleres at uvedkommende ikke befinner seg i bygningen.</p> <p>d. Fra og med den dag en ansatt slutter i bedriften, skal bedriften sikre at nøkler ikke /koder ikke fortsatt gir vedkommende adgang til bedriftens lokaler, eiendom eller andre ting som eies eller leies av bedriften</p> <p>e. Adkomstdører, vinduer og andre åpninger skal være sikret i henhold til den beskyttelsesklasse B1, B2 eller B3 som fremgår av forsikringsbeviset.</p> <p>For fullstendig tekst, se www.fno.no.</p>
12.7 Datarom og –utstyr	<p>a. Datarom skal utføres i materialer som ikke samler, eller produserer støv, eller forårsaker statisk elektrisitet.</p> <p>b. Vegger, dører, tak og gulv skal være minst av brannklasse B30. Dører inn til</p>

	<p>datarom skal være selvlukkende. Møbler og annet løsøre på datarommet må i størst mulig utstrekning være av materialer som ikke produserer korrosive gasser i branntilfelle.</p> <p>c. Ildsfarlige væsker, papir og annet avfall skal ikke oppbevares på datarommet.</p> <p>d. Datarom skal ha egen kurs med jordet skjerm eller separat jordleder.</p> <p>e. Alle signalkabler skal være skjermet.</p> <p>f. For å sikre mot skade ved væskelekkasje fra klimaanlegg i maskinrommet, skal det finnes vannpanne eller sluk i gulv og detektor for varsling om lekkasje.</p> <p>g. Det skal ikke være avløpsrør som går gjennom datarommet.</p> <p>h. Datarommet skal være sikret med alarm for temperaturendringer til vaktsentral eller lignende.</p> <p>i. Datarommet skal alltid holdes låst.</p> <p>j. Nøkler/koder skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.</p> <p>k. Ikke plassere/oppbevare datautstyr under klimaanlegg.</p> <p>l. Alt utstyr i datarommet, inklusive datagulv, skal tilkobles hovedjordledning.</p> <p>Dataanlegget skal være sikret mot spenningsstøy (atmosfæriske forstyrrelser, sveiseapparater, motorer o.l.) fra nettet. Som vern forlanges nettfiler (spenningsstabilisator, isolertransformator, varistorer e.l.).</p>
12.8 Programvare og data	<p>Programvare For installerte operativsystemer og andre programmer skal det være tilgjengelig original eller sikkerhetskopi. Disse skal være maskinelt lesbare. Sikkerhetskopi av programvare skal oppdateres for hver programversjon.</p> <p>Data Det skal være tilgjengelig sikkerhetskopi av data lagret på eksternt datamedium. Nødvendig underlag for rekonstruksjon skal oppbevares. Sikkerhetskopi av data skal være maskinelt lesbar og tas minst annenhver arbeidsdag. Logg for sikkerhetskopiering av programvare og data skal være tilgjengelig. Loggen skal bekrefte at kopi er identisk med original.</p> <p>Sikkerhetskopier skal oppbevares utenfor forsikringsstedet i annen bygning eller i låst dataskap. Skapet skal tilfredsstillende krav til brannsikkerhet i følge NT FIRE 017-120 Data. Nøkler og koder skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.</p>

13. SIKKERHETSFORSKRIFTER SOM GJELDER NÅR DET ER GJORT RABATTERENDE TILTAK

13.1 Termografering	<p>Termografering må foretas for å kontrollere det elektriske anlegget i bygningen, og senere gjennomføres denne kontrollen av de elektriske tavlene minimum en gang hvert 3. år.</p> <p>Feil og mangler rettes umiddelbart.</p> <p>Utgifter i forbindelse med termograferingen bæres av forsikringstakeren.</p>
13.2 Automatisk brannalarmanlegg	<p>Anlegget må være påsatt, utført, godkjent og vedlikeholdt i overensstemmelse med forsikringsselskapenes regler for slike anlegg, jf. www.fg.fnh.no - gjeldende regler for automatiske brannalarmanlegg.</p>
13.3 Innbruddsalarm	<p>Anlegget skal være påsatt, utført, godkjent og vedlikeholdt i overensstemmelse med forsikringsselskapenes regler for automatiske innbruddsalarm, jf. www.fg.fnh.no - gjeldende regler for automatiske innbruddsalarm.</p>